

Instruktion för kaptenerna Nisbeth och Thersner inför rekognosceringsarbetet

Instruction för Capitain Nisbeth i egenskap af Befälhafvare för de Herrar Officerare af Kongl. Ingenieurs Corpsens Fältmättings Brigade, hvilka till följe af Kongl. Majts Nådiga Befallning, är komna at Recognoscera Skåne.

1 §

Chartan öfver Skåne kommer att grundas på ett Triangelnät hvars uprättande är anförtrodt Capitain Thersner biträdd af Underliutenanten Kjellin, för hvilkas arbete särskild härhos vidfogad instruktion är utfärdad. Denna Trianguleringsfördelning står likväl lika med de öfrige fördelningarne under tjenstförrättande Brigade Chefen Capitain Nisbeths ordres, hvilken åligger tillse at Instruction i alt beföljes, att arbetet med drift skjötes at mindsta möjliga kostnad vid förrättningen användes, och at likväl hvarken hushållning eller andre considerationer lägga något hinder för Triangelarbetets fullkomliga godhet, såsom den vetenskapliga grund hvarpå kartans riktighet och värde hufvudsakligen skall grundas. Tjenstförrättande Brigade Chefen emottager de penningar som till trianguleringsarbetet i Nåder äro bestådde och Capitain Thersner såsom Chef för trianguleringsfördelningen, reqvirerar av honom de medel som tid efter annan till Signalbyggnaden och andre för arbetet nödige behof erfordras, och inlemnar till honom på de tider han finner lämpligast föreskrifva, räkningar och verificationer, för at i Brigade Chefens slutelige redogörelse för hela förrättningen intagas. Såvidt möjligt är, önskar jag at de herrar officerare som vid Recognosceringen äro Commenderade för deras egen instruction må följa Trianguleringsarbetet då det i deras Recognoscerings district förehafves.

2 §

De till den egentliga Recognosceringen Commenderade Officerare delas i 4a Fördelningar, och arbetet desse fördelningar emellan, på sätt efter uptagne förteckning visar. Den Äldste Officer i hvarje fördelning är Chef för fördelningen och ansvarar för dess arbete, emottager tjenstförrättande Brigade Chefens ordres, och inlämnar till honom rapport om Arbetets fortgång, på det sätt och de tider han finner lämpligt föreskrifva.

3 §

Tjenstförrättande Brigade Chefen allena, reqvirerar hos General Befälhafvaren, Konungens Befallningshafvande, eller andre Verk och Auktoriteter, all den handräckning eller biträde som för Arbetet eller Brigadens personal, kan behöfva äskas, hvarföre alla fördelnings Chefer med sina requisitioner vända sig till honom, och honom åligger ej allenast at skaffa Herrar Officerare för deras Personer alt hvad dem i grund af föreskrifter och författningar under deras tjensteutöfning kan bestås, utan ock i synnerhet at på behörigt sätt undanrödjä alla hinder som för arbetets skyndesamma fortgång möjeligen kunde upstå, och på alt sätt facilitera fördelningarnes arbete.

4 §

Vid Recognosceringen iakttages hufvudsakligen att Landets allmänna former på det nogaste uttryckes, på sätt vid Corpsens undervisning är lärt, och vid de förra årens Recognosceringar är iakttagit, derjemte observeras vidare:

- 1o Att alla Berg, Åsar, högder, dälder, Sjöar, Vattendrag, eller Naturförändringar av hvad beskaffenhet som hälst, hvilka i orten med egne namn benämnas, med sina Nomina Propria på Chartan utskrifves.
- 2o Att alla Vattendrag beskrivas till strändernes beskaffenhet, vattenhöjd i olika årstider, vad, existerande broars styrka och beskaffenhet, vattendjup i afseende på Båtfart eller flottbarhet m.m. som i ekonomiskt och i synnerhet Militairiskt afseende kan vara av någon inflytelse.
- 3o Att vid större Ängar och Kärr anmärkes huruvida de i alla eller vissa årstider för Cavallerie, Infanterie, Artillerie och forverk äro practicable.
- 4o Äfven samma anmärkningar göres vid större åkerfält i afseende på jordmånens fetare eller magrare beskaffenhet och deraf följande mera eller mindre torrhet.
- 5o Vid större skogar anmärkes huruvida de i anseende till markens beskaffenhet och skogens täthet äro svåra eller lätta at passera för alla vapenslag.
- 6o Vid vägar iakttages deras beskaffenhet, godhet i olika årstider och farbarhet för olika forverk och utredning, såsom Belägrings och fältartillerie Canoner och kärror, hästar och gående personer.
- 7o På hafsstranden anmärkes alla landningsställena, ungefärliga vattendjupet, och hvad fartyg der kunna anläggas; Hamnarne beskrivas till sine allmänna egenskaper, äfven så strändernes beskaffenhet och de Militaire positioner som vid sådane landningsställena kunna förefinnas.
- 8o Om några Militaire positioner av synnerliga egenskaper skulle anträffas inuti landet, anmärkes de likaledes.
- 9o Alla Gårdar, Byar och habitationer, utskrifvas på Chartan med sine Nomina propria. Enskiften sättas äfven till namn eller nummer om de hafva sådane, men byns allmänna namn skrifves icke desto mindre med större stil.
- 10o Så vidt möjligt är söka de Recognoscerande Herrar Officerare att anmärka alla av historien eller traditioner kända Bataille fält, eller sådane der märkelige krigshändelser sig tilldragit, hvilka på Chartan utmärkas med teknet X [=korslagda sablar] och åsättas dag och årtal.

110 Husens antal och Capacité för inqvartering af trupper eller hästar anmärkes summariskt vid hvarje By eller gård.

Alt hvad af detta med de faststälde Conventiönelle tecken i Chartan kan göras synligt införes der, det öfrige bifogas Chartan i skrifne beskrifningar: Desse beskrifningar skola utmärka sig genom noggranhet och riktighet i upgiften korthet och bestämdhet i stilen till ex:

N:N: ån har sitt ursprung i kärret vid N, har kärrige stränder som endast i Juni och Juli bära hästar ända till N. Stränderne sedan ända till hafvet brante och höge - ända till 40. fot, har vid N vad för 300 Mans front, vid N trädbro för Infanterie och Cavallerie, vid N stenbro för alla vapen. från hafvet till N. gå båtar af 10. fots djup. Vid vår floden som vanligen inträffar i April, stiger vattnet ända till 00. fots djup vid N. och der nedanføre. Ofvanför stiger det till 1/4 mil bredd öfver de kärrige stränderne. Skogen mellan N och N är stenbunden, kan endast genomgås av Jägare (är gles, har ren mark, kan lätt passeras af Cavallerie). Landsvägen mellan N. och N. är backig och stenig, men hård, kan alla årstider begagnas av Artillerie men i små mängder. - Mellan Hurfva och Lund är lerig och djup om höst och vår, kan då ej utan möda begagnas af Artillerie och gröfre forverk. Vid N. kunna större krigs fartyg (Linieskepp) (Fregatter) ankra på 200. famnars afstånd ifr. stranden. De ligga der osäkert för sydliga vindar, täckte af N. udde för nordlige. Till stranden kunna lägga båtar af 3 fots djup på en sträcka af 500. famnar. Om fienden kommer i land har han fördel av positionen, är betäkt på bägge flyglar av djupa kärr, kan debarquera i skygd af stranden som är hög, kan deployera på sin högra flanke i skygd af skogen, och tournerar då positionen vid N som ej längre kan hållas. N. By har 00. hus med Eldstäder 00. uthus, kan om sommaren beläggas med 00 Befäl, 000. Man och 00. hästar. om vintern endast med 00. Man.

Alla dessa beskrifningar upptagande allt anmärkningsvärt, men författade endast i korta afbrutna stropher insändas af fördelningarne, sokenvis till brigade Chefen som deraf gör sammandrag under Allmänna rubriquen, Vägar, Inqvartering, Vattendrag, etc. för hela landet fördelt i härader och socknar. Vid Recognosceringen begagnas skalan af 1/20,000. De efter Landtmätare Chartorne sammandragne Geometriske Chartor begagnas vid Recognosceringen på fältet, men hvarje Brigad copierar derjemte på rent papper (icke oljepapper) sin Recognoscerings trakt med dess allmänna Contourer af vattendrag, Härads och Sokne gränсор, byar m:m: och inritas der den på fältet gjorda Recognosceringen. Dessa Chartor connecteras sedermera af Brigad Chefen och blifva den renritade concept Chartan som i Archivet kommer at förvaras. De på fältet nyttjade brouillononer få ej af herrar Officerare behållas eller förstöras utan inlemnas likaledes till Archivet, efter Återkomsten till Stockholm.

[I marginalen:] nb. de här omtalte renritningar ske antingen under själfva arbetstiden eller efter återkomsten till Stockholm efter tid, väderlek och omständigheter. Christianstad d. 12 Aug. 1812. /B.Sparre.

5 §

Till vinnande av likhet i tekningssättet åligger tjänstförrättande Brigade Chefen att innan afresan ifrån Stockholm förfärdiga en proftekning efter den förut vid Corpsens brukade methoden, hvilken med min påskrift skall förses och sedan vid Recognosceringen följas, dervid iakttages hufvudsakligast, at terrainens sammanhang i anseende till åsträckningar och dalgångar alltid blir märkbar och synlig, utan att likaväl så mörka tinter brukas att icke skilnaden mellan Slätterne och Bergstrakterne, genom effekten i ritningen blir väl markbar för ögat.

6 §

Jemte de beskrifningar som i 4. § äro fördelningarne till författande anbefalte och hvilka egentligen äro af beskaffenhet att på stället böra inhämtas, åligger Brigad Chefen particuliert, att såväl i orten som i Stockholm och hvar det bäst ske kan samla af existerande beskrifningar, Tabellverk och kunnige Mäns umgänge, möjligast fullständige underrättelser om landets population, hvarje tracts productioner, häfd och boskapsskötsel, handel och slöjder, äfven innevånarenes lynne och lefnadssätt; för at i alt anmärkningsvärdt intagas i den beskrifning öfver landet som af honom (likväl efter återkomsten till Stockholm) bör författas och till Archivet inlämnas. Han bör ock vara mån at samla alla materialier till landets krigshistorie, som under resan kunna åtkommas och dem med egne anmärkningar och beskrifningar upplysa och sammanbinda.

7 §

Tjänstförrättande Brigade Chefen mottager det förskott som af StatsContoiret lämnas till resan, delar till hvar och en hvad honom deraf i mån till grade tillkommer, och inlämnar till mig efter återkomsten all redogörelse för de vid förrättningen employerade penningar.

8 §

Minst en gång under sommaren åligger Brigade Chefen att beresa alla Recognosceringstrakterne under hvilken resa han ej allenast tillses at fördelningarne iakttaga alt hvad vid recognosceringen iakttagas bör, utan ock sjelf samla alla de Materialier och uplysningar han till den honom speciellt åliggande beskrifningen öfver landet kan hafva nödige. I öfrigt håller han sig genom correspondence i beständig kännedom af arbetets fortgång och inlämnar derom Rapport till Chefs Embetet för Ingenieur Corpsen 1. i hvarje Månad; samt deremellan om något af vigt förefaller.

Stockholm den 25 April 1812.

Under GeneralQuarttermästare Ledigheten

B. Sparre

Öfverste och Second Chef för Kongl.

Ingenieur Corpsen.

/Eric Strålin.

Instruction för Capitainen och Riddaren
Thersner vid den honom, till förrättande
instundande Sommar, updragne
triangulering af Skåne.

1 §

Den för Capitaine Nisbeth, i egenskap av Brigad Chef för Fältnättnings
Brigaden i Skåne, under denna dag utfärdade Instruction, bestämmer Capitaine
Thersners och trianguleringsfördelningens sammanhang med den öfriga
Recognoscerings förrättningen, samt alt hvad penninge förvaltningen och
Redogörelsen angår, och äger Herr Capitainen, at däraf få behörig del.

2 §

TriangelNätet sträcket öfver Malmöhus Län och sammanbindes med Seland
genom Köpenhamns_Observatorium, Hven och Helsingör; i den mån
medhinnes, intages af Christianstads Län, först trakten mellan Cimbritshamn
och Christianstad, därefter trakten mellan Engelholm och Hallands Wäderö,
hvilket allt sins emellan förbindes.

3 §

Så snart Capitaine Thersner utsedt de puncter, han till Triangels Signaler ämnar
begagna, uppgifver han dem till Capitaine Nisbeth, för at i den speciella
Recognosceringen blifva uptagne.

4 §

Till upmätande av en Bas för Trianglarne utsöker Capitaine Thersner sjelf den
mäst lämpeliga trakt; börandes En Bas i Sommar ovillkorligen mätas, och denna
bas sökas af största möjliga längd, ej utan högsta nödfall under en Svensk Mil.
För att framdeles ännu mer controllera trianglarnes beräkning, bör 2ne eller
flere puncter sökas antingen på motliggande stränder af större insjöar eller ock
utspringande och för hvarandre synlige Uddar af hafsstranden, och desse
puncter till triangel puncter benyttjas, då flere triangelsidor framdeles dem
emellan, om vintern på is, kunna upmätas.

5 §

Capitaine Thersner tager kännedom om den förut öfver en del af Skåne af
Professor Schenmark gjorda Triangelmätning, och drager deraf för den honom
anbefallte förrättning den nytta, som Capitainen kan finna lämpelig, och med
Wetenskaplig Säkerhet överensstämmande.

6 §

Så vidt möjligt är, söker Capitaine Thersner, dels genom egne observationer,
dels genom de redan af andre gjorde och kiände, at bestämma Astronomiska
läget af triangel Puncterne.

7 §

TriangelNätet updrages efter Scalas af 1/ 100,000, och lägges genast efter den allmänna Coniskt skärande projection, som för hela Chartan öfver Sverige kommer, at brukas, för att sedermera vid Province Chartornes Connecterande icke fordra någon rubbning. Och antages Ystads och Kengis latituder, som de yttersta för projectionen.

8 §

Efter fulländad förrättning inlemnar Capitaine Thersner till KrigsArchivet . at där förvaras, så väl sjelfva TriangelChartan, som en fullständig berättelse om Operationen, och dervid följde grunder och protocoller.

9 §

Om i denna Instruction icke i Detaille blifvit föreskrifvit de Methoder och Wetenskapliga handläggningar, som vid Förrättningen är at iakttaga, har det skedt, dels för at ej genera Capitaine Thersner i valet av medel till ändamålets vinnande, dels af fullt förtroende till dess Skicklighet och nit för utförandet av, den honom updragne, förrättningen; lärandes Herr Capitainen härvid ej förgäta at hela Chartæ verkets riktighet av dess åtgärd beror, och at han äger et tillfälle, at genom noggrannhet i utförandet förvärfva sig den wetenskapliga efterwerldens högaktning och erkänsla.

Stockholm den 25 April 1812.

Under GeneralQuartermästare Ledigheten

B. Sparre

Öfverste och Second Chef för Kongl. Ingenieur

Corpsen

/Eric Strålin.